

ชื่อเรื่อง กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน :
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย นายทรงรัตน์ ศรีสารคาม **ปริญญา** ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล
ดร.สมบัติ ฤทธิเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ แนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ และนำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ กลุ่มคนในชุมชนบ้านเม่นใหญ่ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในชุมชนบ้านเม่นใหญ่ 5 หมู่บ้าน รวม 5 คน อบต. หมู่บ้านในชุมชนบ้านเม่นใหญ่ 5 หมู่บ้าน รวม 10 คน ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 6 คน และกลุ่มบุคคลที่อยู่ในโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ ได้แก่ ครู จำนวน 16 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 161 คน ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระยะเวลาในการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนมกราคม 2553 รวมระยะเวลา 4 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน แบบสัมภาษณ์ผู้รู้ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านเม่นใหญ่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชนชาวบ้าน แบบสัมภาษณ์ครูโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ และแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านเม่นใหญ่

ผลการวิจัย พบว่า

1. กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับโรงเรียนและชุมชนบ้านเม่นใหญ่ เป็นการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนประกอบด้วย

- 1.1 การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่
- 1.2 วิเคราะห์บริบทของชุมชนชุมชนบ้านเม่นใหญ่

1.3 กำหนดประเด็นที่จะสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.4 สร้างเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2. เสนอแนวทางการสร้างความร่วมมือต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่ใหญ่ จากการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโรงเรียนและชุมชนบ้านแม่ใหญ่ มี 6 แนวทาง คือ

2.1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านแม่ใหญ่ ทำให้พบความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนบ้านแม่ใหญ่ และจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านแม่ใหญ่

2.2 จัดเวทีเสวนาในชุมชน สรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชนบ้านแม่ใหญ่

2.3 การสนทนากลุ่ม สรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านแม่ใหญ่โดยมีปราชญ์ชาวบ้าน ถ่ายทอดชุดความรู้

2.4 การกำหนดคุณลักษณะของแหล่งเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และในแต่ละแหล่งเรียนรู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นชุดความรู้ โดยผ่านปราชญ์ชาวบ้าน

2.5 การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทั้งหมด 4 แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ กู่บ้านแม่น้อย ไร่สวนผสมของนายไพฑูรย์ เพชรไพฑูรย์ วัดบ้านแม่ใหญ่ และป่าโคกหนองแสง

2.6 การสร้างข้อตกลงความร่วมมือ โดยชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ สนับสนุนให้มีปราชญ์ชาวบ้านในแต่ละแหล่งเรียนรู้ และทางโรงเรียนจะส่งเสริมให้นักเรียนเข้าไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้

3. นำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและโรงเรียนบ้านแม่ใหญ่ โดยได้นำเสนอผ่าน 3 ทาง คือ

3.1 เสนอผ่านกลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายในชุมชน และกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน

3.2 วิธีการนำเสนอ โดยนำเสนอผ่านที่ประชุมของชุมชนและโรงเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จัดทำสารสนเทศผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโครงการศูนย์ทางไกลเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาชนบท

3.3 ผลการดำเนินงานทำให้เกิดโครงการศึกษาดูงานของบุคลากรในชุมชนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีในชุมชน และทางโรงเรียนได้นำนักเรียนเข้าเรียนในแหล่งเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้น โดยมีปราชญ์เป็นผู้ถ่ายทอดชุดความรู้ส่งผลให้มีการปรับกระบวนการเรียน เปลี่ยนการสอนของครูในโรงเรียน โดยมีชุมชนเข้าร่วม

Title: A Cooperative Process of Community Learning Resource Development: A Case Study of Ban Menyai School, Muang District, Maha Sarakham Province

Author: Mr. Songrat Srisarakham **Degree:** M. Ed. (Educational Administration)

Advisors: Dr. Sakpong Homhual
Dr. Sombat Rithidech

Rajabhat Maha Sarakham University, 2010

ABSTRACT

The objective of this research was to study a cooperative process and cooperative strategies of community learning resource development, and also to find the suggestions for the development of suitable and useful learning resource centers in community. The target group consisted of 5 village leaders, 10 members of sub-district administrative organization, 6 local philosophers from 5 communities, 16 teachers and 161 students at Ban Men Yai School. The mixed methodology was used for the research which took 4 months from October 2009- January 2010. The research instruments were three sets of an interview form, and an observation form. The data were collected by interview, observation and focus group discussion.

Result of the research were as follows:

1. The findings indicated that the efficient cooperative process of the community learning resource development consisted of:

- 1.1 Contextual analysis of Menyai school
- 1.2 Contextual analysis of communities
- 1.3 Raising cooperative issues of learning resource development
- 1.4 Cooperating on setting a goal of learning resource development between school and community.

2. Regarding the cooperative strategies for educational administration at Ban Men Yai School, it was found that the cooperative strategies for the development consisted of:

2.1 Survey of various community learning resources analysis and writing a map of learning resource centers

2.2 Setting up the discussion and summarizing community learning resources

2.3 Setting up group discussion and summarizing the importance of community learning resources used for academic purpose by local philosophers

2.4 Setting up the aspects of community learning resources based on the learning strand of Basic Education Curriculum 2008

2.5 Establishment of 4 learning resource centers: Ban Men Noi Sanctuary, Mixed Farm of Mr. Paiboon Petchpaithoon, Menyai Temple and Khok Nong Sabaeng Forest

2.6 Making an agreement with all participants for establishment of community learning resource development and encouragement of students to study in the learning resource centers

3. The cooperative process for learning resource development was presented by 3 methods:

3.1 Target-group presentation to both in community and school

3.2 Presentation strategies: meeting situation presentation in both community and school, establishment of information technology center at Rajabhat Maha Sarakham University for a learning network under the distance learning project for education and rural development

3.3 Consequently, the learning resources centers will be a study sites instructed by local philosophers for students and people in community and other villages.